

Eduskunta

Hallintovaliokunta

Asia:

Hangon kaupungin lausunto hallintovaliokunnalle 8.6.2017

Palvelujen yhdenvertainen saatavuus

Laki avaa aivan ennen näkemättömällä tavalla markkinat. Riskinä on kuitenkin, että markkinat syntyvät kasvukeskuksiin ja isoihin kaupunkialueisiin ja pienissä kaupungeissa ja maaseudulla tulee olemaan vähän palvelutuottajia. Tämä voi jopa johtaa palvelutuottajan monopoliasemaan. Asiakkaan vaikutusmahdollisuudet omiin palveluihin toteutuvat lähinnä alueilla, joilla on valinnan mahdollisuuksia. Eroavaisuuksia tulee olemaan kaupunkien ja maaseutujen välillä. Asiakkaan mahdollisuus ”äänestää” jaloillaan jos on tyytymätön saamaansa palveluihin, on rajallinen, jos todellisia vaihtoehtoja ei pitkistä etäisyyksistä johtuen ole olemassa. Mikäli matkat korvataan vain lähimpään SOTE-keskukseen, valinnanvapaus supistuu entisestään. Hangonniemellä on erityispiirteenä muihin Uudenmaan alueisiin paitsi pitkät etäisyydet myös saaristo, kesäasukkaat ja turistit jotka lisäävät asukaslukua moninkertaisesti kesäisin. Miten tämä huomioidaan kun perustetaan SOTE-keskuksia ja palveluita?

Palvelujen valinta

Erityisesti paljon palveluja käytävillä ja erityisryhmien asiakkailta voi olla vaikeuksia valita tai ohjautua oikein palvelujärjestelmässä. Järjestelmä on monimutkainen ja sopivaan palveluun hakeutuminen edellyttää asiakkaan kykyä arvioida omaa tilannetta, palveluntarvetta, verrata sitä tarjolla oleviin palveluvaihtoehtoisin ja hakeutua palveluun. Palveluohjaus tulee kehittää aivan uudella tavalla, siihen tulee varata riittävät henkilöstöresurssit paikallisesti, elektronisen kansallisen tietopohjan rinnalle. Kaikilla ei ole mahdollisuutta tai kykyä tietokoneen käyttöön. Hangossa on korkea työttömyys, ikääntyneitä on eniten maakunnassa ja paljon palveluja käyttäviä on runsaasti. Näillä asiakasryhmillä on rajalliset mahdollisuudet valita ja matkustaa palvelujen perään, heille tarvitaan toimivaa palveluohjausta, tukea ja apua lähellä ja paikallisesti.

Palvelutuottajien valvonta

Maakunnan mahdollisuudet ohjata ja valvoa tuottajia ovat rajalliset. Tämä vaatii runsaasti yksityiskohtaisia sopimuksia ja ennen kaikkea sopimusten valvontaa, joka taas edellyttää runsaasti sopimusoikeudellisia asiantuntijaresursseja. Jotta saadaan tasavertaiset palvelut kaikkialla, myös palvelujen laatua pitää valvoa ja niistä pitää luoda tarkat kriteerit sekä omavalvontasuunnitelmat. Maakunnan hallinnollinen työ lisääntyy huomattavasti, mutta läpinäkyvyyttä yksityisten palveluntuottajien toiminnassa ei välttämättä ole. Käytännön työ on osoittanut, että on erittäin haasteellista valvoa yksityisiä palveluntuottajia. Vaikka kunnassa on muutama palve-

luntuottaja, valvontatehtävät ”syövät” erittäin paljon virkamiesten työajasta, vaikka valvonta ja seuranta tapahtuvat paikallisesti ja lähellä. Palvelun ja palveluiden läpinäkyvyys on huonoa/puutteellista ja erimielisyydet koskevat pääosin ja usein tuotettavien palveluiden laatua. Tämä asia huolestuttaa eniten. Miten taataan se, että tämä valvonta toimii jatkossa, kun se tapahtuu etäällä ja palveluntuottajia on monia?

Kaksikielisyys

Miten turvataan kaksikielisyys? Hangonniemellä on runsaasti ruotsinkielisiä jotka eivät osaa suomea. Käytäntö on osoittanut että on hyvin haasteellista saada esim. kaksikielisiä lääkäreitä. Miten valvotaan, että tämä asia toteutuu? Mitä tehdään sen eteen? Maakunnan asia on turvata kaksikielisyys. Poiketen muihin maakuntiin Uudellamaalla on maakuntalakiesityksen mukaan aivan erityinen vastuu turvata kielelliset oikeudet koko maassa. Olisi tärkeää että jo tässä vaiheessa Uudenmaan maakunnassa perustettaisiin ruotsinkielinen valiokunta, joka pohtisi näitä asioita.

Ennalta ehkäisevä hoito

Perusterveydenhuollossa terveydenhuoltolain mukaan ennaltaehkäisevä toiminta, kuten äitiysneuvola, lastenneuvola ja kouluterveydenhuolto, luovat saumattoman kokonaisuuden muun terveydenhuollon kanssa tänä päivänä. Miten tämä toteutuu jatkossa, jos ne ovat eri organisaatioissa. Sama koskee ennaltaehkäisevää hammashuoltoa alaikäisille tai esimerkiksi lasten, nuorten tai aikuisten mielenterveyspalvelujen vastaanottoa. Voiko käydä niin että palveluntuottajat ovat enemmän kiinnostuneita korjaavasta työstä kuin ehkäisevästä työstä.

Päätöksen teko

Kuka päättää jatkossa Hangon sos. ja terveydenhuollosta? Onko Hangolla oma edustaja maakuntavaltuustossa? Miten demokratia toteutuu?

Denis Strandell
kaupunginjohtaja

Elisabeth Kajander
perusturvajohtaja